

Duiven die van vlucht moeten thuiskomen (liefst *recht uit het gat*): het is in de meeste dorpen van Vlaanderen een onmisbaar onderdeel van de zondagmorgen. De ring eraf, constateren en dan in het duivenlokaal lang en breed nakaarten over Arras, Clermont, oude en jonge duiven, weduwschap en wat dies meer zij.

Alles wat met duivensport te maken heeft, van constateerklokken tot nestschalen, is over de firma NV DEMSTER onlosmakelijk met Lichtervelde verbonden. De oorsprong van het bedrijf gaat terug naar 1898, precies een eeuw geleden.

Reden genoeg dus voor medewerker Stephan Lefere om even in het bedrijfsarchief te duiken.

Heemkundige kring Karel Van de Poele

Het was een ongewoon schouwspel geweest voor de bewoners van het zuidelijk dorpje Saint-Jean de Luz, aan den voet van de Pyreneeën gelegen, en voor de vreemdelingen van overal toegestroomd, toen de 300 kevies duiven ineens werden opengeslagen.

Zich uitspreidend tot eenen reusachtigen waaier stegen de 7500 duiven -25 per kevie- schuins omhoog. Daarboven vermengden zij zich tot eene zwarte rondzwierende wolk die de opkomende zon verduisterde, snel omdraaide in kleinen kring, steeds hooger klom, nog hooger, grooter cirkels beschreef om, op 200 uren afstand, door het instinct geleid, de verre geboorteplaats op te speuren.

Uit *Een Passie*, negentiende-eeuwse novelle door Fr. Van den Bergh

Firma Demster (1898 - 1998): een eeuw lang ten dienste van de duivenliefhebber

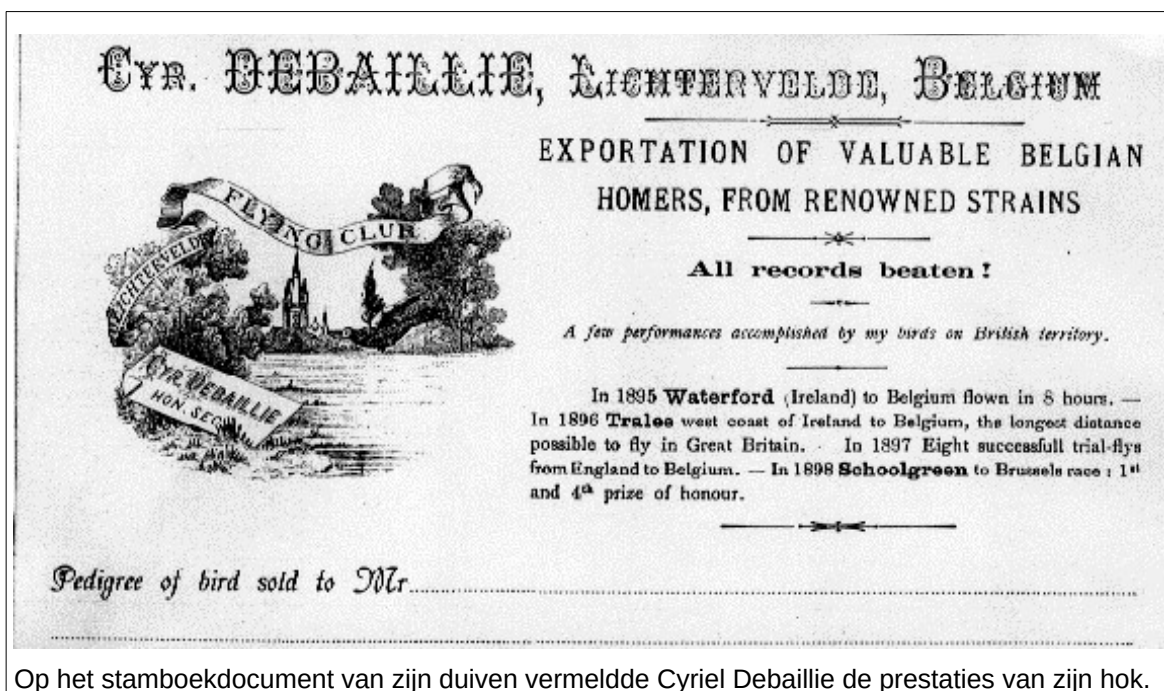
Geschiedenis van een Lichterveldse K.M.O.

Stephan Lefere

1 Cyriel Debaillie , de man met wie het allemaal begon

De man, die op het einde van de vorige eeuw, het bedrijf opstartte, was Cyriel Debaillie. Hij werd geboren in Lichtervelde op 29 december 1862.

Reeds op zeer jonge leeftijd was Cyriel gefascineerd door de duiven en vanaf zijn achttiende liet hij zijn duiven met succes meevliegen in korte- én lange afstands-vluchten. Vluchten uit de Britse eilanden waren toen in de mode en Cyriel won diverse prijzen bij vluchten uit plaatsen in Ierland zoals Waterford, Belfast en Tralee. Deze prestaties zou hij later als publiciteit aanwenden bij de verkoop van duiven uit zijn hokken.

Op het stamboekdocument van zijn duiven vermeldde Cyriel Debaillie de prestaties van zijn hok.

In 1882 (op 20-jarige leeftijd) werd hij secretaris van de plaatselijke duivenmaatschappij *Vermaak in 't Vliegen*. In samenwerking met *De Vereenigde Vrienden* uit Deinze werden toen gezamenlijke prijsvluchten uit Bordeaux georganiseerd, waaraan *liefhebbers uit de beide Vlaanderen* konden deelnemen.

Vanaf 1898 startte Cyriel met de productie van duivenringen in rubber en aluminium.

De eerste vestiging van de zaak, in 1898, was op de markt (thans kledingszaak Twins). Later, kort na de eeuwwisseling, verhuisde hij naar de Kortemarkstraat (nu garage De Cadt). In korte tijd had Cyriel Debaillie zich opgewerkt tot een autoriteit op gebied van duivensport. Hij genoot groot aanzien zowel in Belgische als in Britse duivenmiddens. Vaktijdschriften zoals het Britse *The Homing World* en het Nederlandse *De Postduif - Nederlands weekblad voor duivenliefhebbers* wijdde respectievelijk in 1898 en 1906 artikels aan Cyriel en zijn activiteiten. Het artikel in *De Postduif* vertelt gedetailleerd hoe de concoursringen en de aluminium voetringen gemaakt werden:

... Nog veel merkwaardiger is het vervaardigen van de aluminium ringen. Hier gaat alles met de machines, alle van verschillenden aard en die elk door een afzonderlijken werkman bediend worden. Elke ring ondergaat 10 verschillende bewerkingen met evenveel diverse instrumenten.

1e Uit de vierkante aluminium platen worden een aantal ronde schijfjes geknipt ter grootte van een kwartje en tevens krijgt het ronde plaatje een druk waardoor het op een schoteltje gelijk .

2e Het schoteltje wordt door een zuiver rond kanaal geperst en valt er onder uit als een huls van een geweerpatroon.

3e Een derde machine snijdt het bodempje van den huls af, waardoor thans een ring verkregen wordt.

4e Een vierde maakt de tubes precies op eene breedte.

5e Een vijfde draait aan den ring twee platte opstaande randen.

6e Een zesde geeft aan die scherpe platte kanten eene aangename rondte.

7e Een zevende maakt alle ringen op dezelfde wijdde.

8e Een achtste brengt op de ringen de vereischte merken.

9e Een negende voorziet de ringenvan de gevraagde volgnummers.

10e De laatste machine slaat in de ringen de sleuf die hen onuitrekbaar maakt.

Een gemechaniseerde productie met stans-, snij-, dieptrek- en omboordbewerkingen in een toen nog vrij onbekend materiaal had voor Cyriel Debaillie dus geen geheimen meer. Voor het Lichtervelde van 1906 moet dit *high tech* geweest zijn.

Zijn technische vaardigheden en de apparatuur voor het bewerken van aluminium wendde hij trouwens niet alleen voor de productie van duivenringen aan. Uit zijn briefhoofd blijkt dat hij ook *'couverts et louches en aluminium'*, aluminium bestekken en pollepels alsook *'tubes porte-dépêches en aluminium'*, dito telegramkokers maakte. Zijn ervaring met het bewerken van *caoutchouc* of *paragummi*, zoals rubber toen heette, als industriële grondstof gebruikte hij dan weer voor de fabricage van rubberstempels. *'Timbres en caoutchouc en tous genres'*, rubberstempels van alle aard, waren bij hem te koop.

In hetzelfde artikel krijgen we te lezen hoe inventief en vooruitstrevend Cyriel Debaillie te werk ging om zijn duiven te verkopen:

... Een bewijs van de realiteit van zijn duivenhandel levert het volgende:

Willen de Engelsche liefhebbers b.v. bekwame duiven kopen, dan wordt vooruit den prijs daarvoor bepaald, b.v. £ 5.-. Gesteld de liefhebbers wonen in Glasgow (Schotland), dan worden een vijftigtal duiven daarheen gezonden en te Glasgow door de koopers van geheime merken voorzien en losgelaten. Onmiddellijk na aankomst worden die merken naar Glasgow geseind, alzoo het bewijs leverende dat inderdaad de duiven den afstand gevlogen hebben. Maar bovendien is de verkooper verplicht onmiddellijk de duif te zenden of den ring te posteerden, waaruit alweder blijken moet, dat de duiven niet b.v. bij eenen vriend in Londen zijn weergekeerd, die dan natuurlijk gelegenheid genoeg had om de merken naar Lichtervelde te seinen.

Cyriel Debaillie was dus niet alleen een techneut (in de betere zin van het woord) maar tevens een overtuigend zakenman.

Duiven waren, zoals gezegd, zijn lust en zijn leven. Geen wonder dus dat heel de handel en de productie van de

Stempels in Caoutchouc.

Wilt gij U voorzien van eenet klaren stempel in caoutchouc, vraagt de prijs-courant bij

CYRIELLE DEBAILLIE,
Fabrikant van Ringen in Aluminium en Caoutchouc, te LICHTERVELDE Stadie.

Voor fr. 1.50 in portogels, krijgt gij 3 stels 1° den stempel met naam en vol adres; 2° de stempeldoos; 3° een fleschje met stempelinkt. Zes verschillende stempels ineens gevraagd, krijgt men ze aan 1,35 't stuk.

Alle slach van stempels voor maatschappijen in meer dan duizend modellen; matige prijzen.

OPENE ALUMINIUM RINGEN voor oude duiven, met naam en woonplaats erin gegraveerd: fr. 0.15 't stuk.

OPENE CELLULOÏD-RINGEN voor oude duiven, in 4 kleuren, rood, geel, blauw en wit: 5 fr. per honderd franco. Deze laatste zijn zeer aanbevolen voor 't gemakkelijk erkennen van duiven op het hof, zij kunnen van de poot of en aangedaan worden in een 20 minuut.

Druck. Hdr. Steyuan 'De Koning', Lange Vloetiersstraat, 13, Gent - 1932

... Een bewijs van de realiteit van zijn duivenhandel levert het volgende:

Willen de Engelsche liefhebbers b.v. bekwame duiven kopen, dan wordt vooruit den prijs daarvoor bepaald, b.v. £ 5.-. Gesteld de liefhebbers wonen in Glasgow (Schotland), dan worden een vijftigtal duiven daarheen gezonden en te Glasgow door de koopers van geheime merken voorzien en losgelaten. Onmiddellijk na aankomst worden die merken naar Glasgow geseind, alzoo het bewijs leverende dat inderdaad de duiven den afstand gevlogen hebben. Maar bovendien is de verkooper verplicht onmiddellijk de duif te zenden of den ring te posteerden, waaruit alweder blijken moet, dat de duiven niet b.v. bij eenen vriend in Londen zijn weergekeerd, die dan natuurlijk gelegenheid genoeg had om de merken naar Lichtervelde te seinen.

Cyriel Debaillie was dus niet alleen een techneut (in de betere zin van het woord) maar tevens een overtuigend zakenman.

Duiven waren, zoals gezegd, zijn lust en zijn leven. Geen wonder dus dat heel de handel en de productie van de

Duivenliefhebbers

Bevrijdt uwe duiven tegen de *Klam-pers* door het gebruik van het

Chineesch Fluitje

Dit fluitje, door China het eerst in gebruik genomen tijdens den oorlog tus-schen China en Japan, heeft aan China onschatbare diensten bewezen.

Het Chineesch fluitje veroorzaakt bij het heen en weer vliegen een snerpend gefluit dat de roofvogels doet verschrikken en deze onmiddellijk doet terugtrekken, bij 't hooren van dit gefluit.

De duiven die er van voorzien zijn, reizen even goed als alle anderen en zijn er geenszins door verhinderd.

Bovendien is de liefhebber door het gefluit dadelijk verwit-tigd dat er een zijner duiven in aantocht is.

Men kan de klank van dat Fluitje op één *kilometer* afstand hooren. Met eene kleine uitgaaf kan de liefhebber zich een vol-komen vliegend *orkest* aanschaffen.

Ziehier op welke wijze men het fluitje aan de duif vasthecht : Men bind de twee middenpennen van den *Staart* te samen, door eenen dubbelen draad garen van pek of was besmeerd, men plaatst het fluitje tusschen den draad en de middenpennen met de opening naar den *Kop* van de duif gericht. Men drage zorg dat men het fluitje vastmaakt dat het steeds in rechte lijn met den staart blijve.

EEN FLUITJE

is voldoende om uwe klad duiven tijdens de wintermaanden van de klampers te bevrijden.

Deze nieuwigheid is in Frankrijk, Duitschland en België ge-breveteerd en is op al de krijgshokken in gebruik.

De namakers zullen streng vervolgd worden.

[Prijs voor EEN fluitje 1.00 fr.]

Te verkrijgen bij :

Cyr. Debaillie
Te LICHTERVELDE (België)

firma hoofdzakelijk rond de reisduif draaide. Niet alleen maakte hij duivenringen (volgens zijn briefhoofd bedroeg de jaarproductie niet minder dan 5000 000 ringen), maar ook tal van zaken die met de duivensport te maken hadden zoals stempels, ringtangen, *zelfbestatigers* (constateerklokken), Chinese fluitjes, enz. leverde hij aan de duivenliefhebber.

MANUFACTURE DE BAGUES EN ALUMINIUM CELLULOÏD ET CAOUTCHOUC

Production annuelle: 5.000.000 de bagues

CYR DEBAILLIE

RICHTERVELDE (STATION)

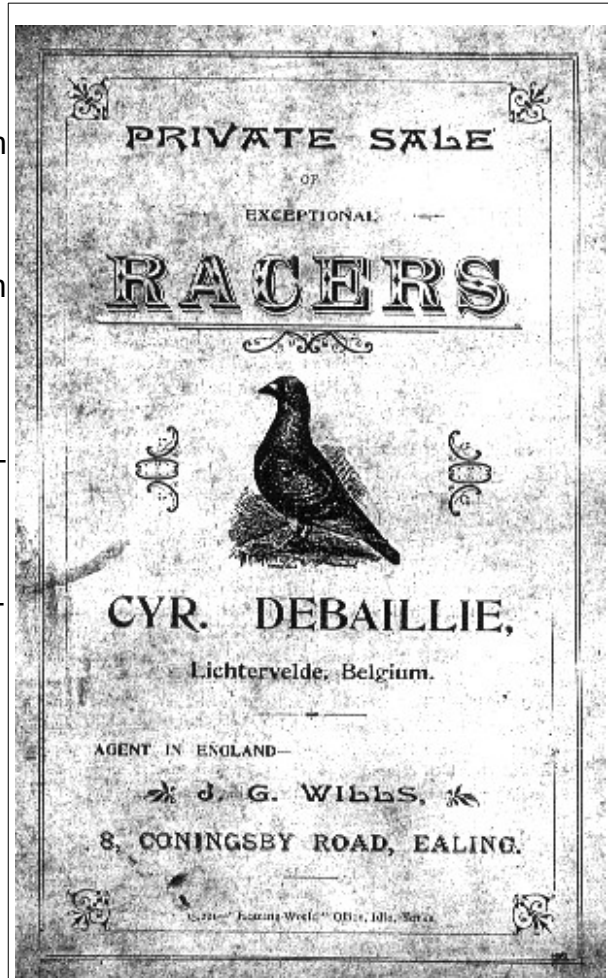
BAGUES & BRACELETS
CELLULOÏD POUR VOLAILLES
en 4 couleurs et de toute dimension.
Couverts et Louches
en Aluminium
TUBES PORTE-DÉPÊCHES
en Aluminium
CLAQUETTES ou BASCULES ALUMINIUM
pour entrées de colombier
PLANCHETTES ALUMINIUM
pour floristes
Timbres caoutchouc
en tous genres.
EPAULIÈRES en CAOUTCHOUC
BAGUEUSES AUTOMATIQUES
Nickelées et en cuivre.
BAGUEUSES en BOIS
Numéroteurs pour paniers
SCEAUX INVOLABLES
en fer blanc
Plombs de sûreté
avec liges en fil de fer retorsé
PLOMBES ORDINAIRES
NUMÉROTEURS À PISTON
FOLIOTEURS
à encrage automatique.
Pinces à Plombs
PRESSES POUR SCEAUX INVOLABLES
ABREUVOIRS en ÉMAIL
et en fonte avec mangeoire.
LOCATION DE CONSTATEURS
AUTOMATIQUES
APPAREILS SECURITAS
pour mise en toges.
DIPLOMES COLOMBOPHILES

Briefhoofd van Cyriel Debaillie omstreeks 1920, ééntalig Frans, zoals toen gebruikelijk in zakenmiddens. De correspondent had onmiddellijk een duidelijk beeld van het bedrijf, met installaties, productiecapaciteit en productassortiment.

Zijn eerste successen had Cyriel Debaillie als jonge duivenliefhebber in Engeland gekend, en zoals het zo dikwijls gaat: men gaat verder op de ingeslagen weg. Engels sprak en schreef hij vlot, en zo kwam het dat hij voor de Engelse duivenliefhebbers een graag geziene zakenpartner werd. Hij had er zelfs een agent die voor hem duivenverkopingen organiseerde.

Engeland werd voor zijn firma de springplank naar de rest van de Engeltalige wereld (het *British Commonwealth* stelde toen nog wat voor). Het bedrijf kende een exponentiële groei en na enkele jaren verstuurde men leveringen naar landen als Canada en Australië.

Cyriel Debaillie huwde met Maria-Theresia Dejaeghere. Hun dochter, Julia (°Lichtervelde 11/08/1884 - †29/03/1973), huwde met Albert Demunster (°Lichtervelde 14/03/1876 - †16/06/1930), zoon en opvolger van zaakhandelaar Victor Demunster¹. Uit het huwelijk van Albert Demunster met Julia Debaillie werden er 4 kinderen geboren. Eén van die vier was Marcel Demunster (°Lichtervelde 01/08/1911 - †Tielt 19/04/1974.)

Advertentie in *Homing World* voor een duivenverkoop georganiseerd door de Engelse agent van Cyriel Debaillie.

2 Marcel Demunster bouwt het bedrijf verder uit

Het was Marcel, kleinzoon en petekind van Cyriel Debaillie, die omstreeks 1928 het voorstel kreeg om de zaak over te nemen. Marcel liep toen nog college bij de Broeders Xaverianen te Brugge, maar liet, toen hij 16 à 17 jaar was, de schoolbanken voor wat ze waren om op het voorstel van grootvader Cyriel in te gaan.

¹ Zaakhandelaren waren er destijds op iedere gemeente. Zij traden op als makelaar, vertrouwensman of tussenpersoon voor allerlei transacties waarvoor de aanvrager drempelvrees had of de anonimiteit wilde bewaren. Zij organiseerden ook openbare verkopen van roerende goederen (onroerende goederen openbaar verkopen was de bevoegdheid van de notaris). Voor voorbeelden van advertenties voor openbare verkopen georganiseerd door de Demunsters, zie: HAEGHEBAERT, Luc.: *Advertenties uit de Veldbloem Deel 4: 1901 in Dertiende Jaarboek van de Heemkundige Kring Karel Van De Poele*, Lichtervelde 1997, p. 93 e.v.

De eerste opdracht die de jonge Marcel kreeg, was zijn Engels bij te schaven, waarvoor hij een tijdlang bij een bevriend Brits duivenliefhebber verbleef. Anglofiel zou hij zijn leven lang blijven. Marcel sprak een accentloos Engels, had talrijke zakenvrienden over het Kanaal en reed tot diep in de vijftiger jaren met een *right hand drive* Rover.

Vrijwel onmiddellijk na zijn terugkomst uit Engeland verhuisde de zaak naar de Statiestraat, waar de werkplaats aanvankelijk ondergebracht werd in enkele bijgebouwtjes palend aan de ouderlijke woning van de Demunsters. Bij het doortrekken van de Astridlaan in 1936 (reeds in 1901 had Cyriel Debaillie bij de minister hierop aangedrongen!) werden de oude gebouwen gesloopt en verrees een nieuw bedrijfsgebouw in de toen gangbare Art-Deco stijl.

Kantoor- en bedrijfsgebouw, nieuwgebouwd in 1936. Jammer dat de fotograaf niet dacht aan de schaduw van de huizen aan de overkant.

In tegenstelling tot zijn grootvader, Cyriel Debaillie, die een fervent duivenliefhebber was, heeft Marcel Demunster deze sport nooit beoefend.

Marcel ontpopte zich tot een zeer ondernemend en innovatief bedrijfsleider en werd later daarbij flink geholpen door Marie-Louise Tjoens, zijn dynamische echtgenote, en door Jan Pannier, zijn vriend en medewerker van de beginjaren. Iedere gelegenheid om zijn eigen zaak, en meteen de duivensport, grotere bekendheid te geven, nam hij te baat. De stand op de tentoonstellingstrein in 1934 is hier een sprekend voorbeeld van.

Zelfs schriftelijke cursussen over alles wat de duivenliefhebber behoorde te kennen en te kunnen en andere boeken zoals tabellen met vierkantwortels en tabellen voor het berekenen van vluchtsnelheden waren te krijgen bij de *Editions Marcel Demunster*.

Cyriel Debaillie en Marcel Demunster in het begin der jaren '30

Het ging de firma voor de wind, en in 1939 waren er reeds 56 werknemers. In diezelfde periode hadden ze zelfs een filiaal in Antwerpen (Greinstraat 66).

Op buitenlandse beurzen interesseerde Marcel zich voor nieuwe technologieën en materialen. Toen de eerste naadloos geperste aluminium buisjes op de markt kwamen, kon hij door het inzetten van dit halffabrikaat de eerste 4 stappen van het traditionele productieproces overslaan. Een hoogtepunt voor de firma was de Wereldtentoonstelling Expo 58 in Brussel. Demunster zette er voor rekening van de Belgische Duivenliefhebbersbond een stand op die gedurende 6 maanden duivenmelkers uit de vier windstreken over de vloer kreeg. In de zestiger jaren startte hij met de productie van aluminium duivenmanden. Nog later evolueerde het bedrijf van de productie van duivenringen en andere artikelen naar het maken en installeren van kant-en-klare duivenhokken.

Intussen was de firma een P.V.B.A onder de naam DEMSTER geworden, en was er ook in het voormalige UNIC-winkelpand een complete showroom ingericht.

Marcel Demunster en Jan Pannier op de stand op de tentoonstellingstrein in 1934.

Nog geen 63 jaar oud overleed Marcel Demunster op 19 april 1974.

3 Arsène & Arsène

In 1974 werd het bedrijf overgenomen door Arsène Saverwyns en Arsène Tempe-laere, en meteen werd de firma omgedoopt tot P.V.B.A. Demunster - Demster. Ar-

sène Tempelaere werkte reeds een tijdlang in het bedrijf toen Marcel Demunster overleed en was vertrouwd met al de technische aspecten ervan.

Arsène Saverwyns, afkomstig uit Sleidinge, kwam reeds heel jong in contact met de duivensport via zijn ouders die er het plaatselijke duivenlokaal openhielden. Marcel Demunster kwam er vaak over de vloer. Saverwyns kwam naar Lichtervelde en werd vennoot in de firma. Hij stond in voor de verkoop en de administratie.

Toen Arsène Tempelaere in 1989 met pensioen ging, betekende dit meteen het einde van de benaming P.V.B.A. Demunster - Demster. Sindsdien (28/03/1989) werd de huidige naam N.V. Demster aangenomen. De leiding van de firma is nu in handen van Arsène Saverwyns, diens dochter Sonja en haar echtgenoot Eric Beernaert.

Wegens plaatsgebrek werd er in 1991 verhuisd van de Statiestraat naar de Industriezone. In nieuwe en aangepaste gebouwen was het gemakkelijker werken, vooral voor het laden en lossen van containers. Tevens was er nu ook ruimte voor de fabricage van duivenhokken en aluminium volièrès. In 1992 kreeg DEMSTER bezoek van de toenmalige Minister van Middenstand - K.M.O. en Landbouw, André Bourgeois.

Duivenwereld, in de Stationsstraat, zoals menig duivenmelker de zaak gekend heeft.

Ondertussen werden ook zakelijke contacten gelegd met verschillende landen uit het Midden-Oosten. Zo wordt er nu veel uitgevoerd naar landen als Koeweit en de Verenigde Arabische Emiraten.

Anno 1999 werken er, mede door het invoeren van nieuwe technologieën natuurlijk, in het totaal nog zo'n 15 mensen in het bedrijf.

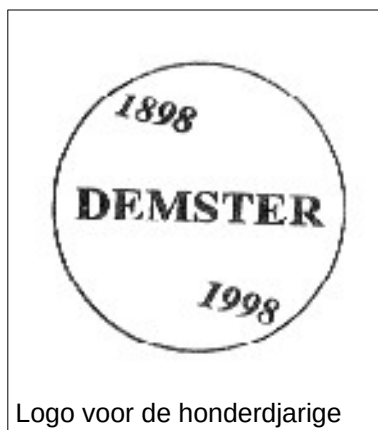
De innovatieve geest hebben de huidige bewindvoerders van voorgangers Cyriel Debaillie en Marcel Demunster geërfd. Teren op de successen uit het verleden is er niet bij; mee zijn met de tijd en liefst de tijd vooruit zijn is het ongeschreven motto van de huidige firma. Als voorbeeld mag gelden dat het enige Belgische elektronische constateersysteem BRICON in samenwerking met de N.V. Demster op de markt gebracht wordt.

Een van de meest recente innovaties inde duivenliefhebberij is immers het elektronisch constateren van duiven. Decennia lang werd daarvoor de oude vertrouwde *constateur* of duivenklok gebruikt, maar ook in de duivenwereld doet de elektronica haar intrede. En, zoals het meestal met nieuwe technieken gaat, zorgt het elektronisch constateersysteem voor reisduiven voor verdeeldheid onder de duivenmelkers.

In 1998 tenslotte kon het bedrijf zijn honderdjarig bestaan vieren.

Electronische constateurs zijn niet veel groter dan een zakrekenmachientje.

Logo voor de honderdjarige

Demster, het ga jullie verder goed !

oooooooooooo

4 Bibliografie

Coussement, Geert:	Het Nieuwsblad - 16/07/1987
D'Heedene, Albert:	Persoonlijk Archief Doodsberichten
Haeghebaert, Luc:	<u>Advertenties uit <i>De Veldbloem</i> Deel 4: 1901 in Dertiende Jaarboek van de Heemkundige kring Karel Van De Poele</u> , Lichtervelde, 1997
Tytgat, Martin:	Het Volk - Weekend; 27 - 28/03/1999
Vangheluwe, Karel:	<u>Geschiedenis der Lichterveldse Duivenliefhebberij in Tiende Jaarboek van de Heemkundige Kring Karel van de Poele</u> , Lichtervelde, 1994

Mijn speciale dank gaat hier in de eerste plaats uit naar Mevr. Demunster - Tjoens die mij haar familiearchief ter beschikking stelde. Niet minder wil ik Mevr. Sonja Saverwys bedanken voor de meer recente informatie.